Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0006

Akto dėl rinkimų į Europos Parlamentą reforma. Kliūtys ratifikavimui ir įgyvendinimui valstybėse narėse

2026 m. sausio 20 d. Europos Parlamento rezoliucija „Akto dėl rinkimų į Europos Parlamentą reforma. Kliūtys ratifikavimui ir įgyvendinimui valstybėse narėse“ (2025/2028(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutartis, ypač į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 9, 10, 14 straipsnius ir 17 straipsnio 7 dalį ir į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 22 straipsnį, 223 straipsnio 1 dalį ir 225 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Aktą dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise[1] (toliau – Aktas dėl rinkimų į Europos Parlamentą), pridėtą prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimo[2], su pakeitimais,

– atsižvelgdamas į 2010 m. spalio 20 d. Pagrindų susitarimą dėl Europos Parlamento ir Europos Komisijos santykių[3],

– atsižvelgdamas į savo 2015 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją dėl Europos Sąjungos rinkimų teisės reformos[4],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 3 d. poziciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise, kuriuo panaikinamas Tarybos sprendimas 76/787/EAPB, EEB, Euratomas, ir prie to sprendimo pridėtas Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų

---

1 OL L 278, 1976 10 8, p. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(2)/oj.
2 76/787/EAPB, EEB, Euratomas: Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų sprendimas dėl Akto dėl atstovų į Europos Parlamentą rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (OL L 278, 1976 10 8, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1976/787(1)/oj).
3 OL L 304, 2010 11 20, p. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.
4 OL C 366, 2017 10 27, p. 7..

remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (2020/2220(INL) – 2022/0902(APP))[5],

– atsižvelgdamas į 2018 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimą (ES, Euratomas) 2018/994, kuriuo iš dalies keičiamas prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimo 76/787/EAPB, EEB, Euratomas pridėtas Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise[6],

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvenciją (ANTK),

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį ir 2002 m. gruodžio 12 d. Pirmininkų sueigos sprendimo dėl leidimo rengti pranešimus savo iniciatyva suteikimo tvarkos 1 straipsnio 1 dalies e punktą ir 3 priedą,

– atsižvelgdamas į Konstitucinių reikalų komiteto pranešimą (A10-0252/2025),

A. kadangi pagal SESV 223 straipsnį Parlamentui suteikiama teisė inicijuoti savo rinkimų procedūros reformą, siekiant parengti visoje ES taikomą vienodą procedūrą arba procedūrą, grindžiamą visose valstybėse narėse taikomais bendrais principais, ir pareikšti pritarimą šiuo klausimu; kadangi ES institucijos ir valstybės narės privalo laikytis lojalaus tarpusavio bendradarbiavimo principo, kaip nustatyta ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje;

B. kadangi vienoda rinkimų procedūra ne tik užtikrintų didesnę lygybę ir skaidrumą vykstant rinkimų procesui, bet ir skatintų Europos politinės ir viešosios erdvės atsiradimą, tokiu būdu stiprinant ES ir jos institucijų legitimumą;

C. kadangi pagal SESV 223 straipsnio 1 dalį iš dalies pakeistą Aktą dėl rinkimų į Europos Parlamentą turi patvirtinti visos valstybės narės pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas ir kiekviena valstybė narė išlaiko visišką diskreciją spręsti, kada jį ratifikuoti;

D. kadangi Sutartyse nuo 1957 m. įtvirtinta galimybė parengti suderintą rinkimų tvarką, pagrįstą tiesiogine visuotine rinkimų teise;

E. kadangi 1976 m. Akte dėl rinkimų į Europos Parlamentą nurodytas tikslas nustatyti tokią vienodą tvarką ir Parlamentas aiškiai įgaliojamas imtis reikiamų veiksmų šiuo tikslu; kadangi galimybė vietoj suderintos procedūros nustatyti „bendrus principus“ buvo numatyta tik vėlesniame etape, kaip pragmatiškas atsakas reaguojant į nuolatinius sunkumus, su kuriais buvo susiduriama

---

5 OL C 465, 2022 12 6, p. 171.
6 OL L 178, 2018 7 16, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj.

siekiant vieningo susitarimo dėl vieningos rinkimų procedūros; kadangi šis požiūrio pokytis lėmė tai, kad rinkimų reformos nuolat įgyvendinamos nevienodai, taip kenkiant pirminei Sutarčių ir 1976 m. Akto dėl rinkimų į Europos Parlamentą dvasiai ir vilkinant Europos rinkimų sistemos sukūrimą;

F. kadangi Parlamento rinkimų procedūros reforma turėtų būti siekiama stiprinti demokratinį Europos Parlamento rinkimų aspektą ir ES sprendimų priėmimo proceso legitimumą, užtikrinant vienodą visų ES piliečių dalyvavimą, taip suderinant rinkimų sistemą su Parlamento, kaip vieno iš teisės aktų leidėjų, kurį tiesiogiai renka ES piliečiai, vaidmeniu; kadangi tokia reforma turėtų padėti sustiprinti ES pilietybės koncepciją, pagerinti Parlamento veikimą ir ES valdymą, taip pat sustiprinti rinkimų lygybės, lygių galimybių ir įtraukties principus; kadangi ji turėtų padidinti skaidrumą, prieinamumą ir jaunimo dalyvavimą;

G. kadangi dar nepasiektas visapusiškas susitarimas dėl iš tikrųjų vienodos rinkimų procedūros ir dabartinė sistema tebėra labai susiskaidžiusi; kadangi tam tikrais aspektais pasiekta laipsniška konvergencija, tačiau dėl dabartinių nacionalinių taisyklių vis dar esama didelių skirtumų tarp valstybių narių pagrindinėse srityse, o tai kenkia rinkimų lygybei ir silpnina tiek suvokimą apie bendrus Europos Parlamento rinkimus, tiek piliečių pasitikėjimą Europos demokratiniu procesu;

H. kadangi nepaisant tam tikrų reformų rinkimai į Europos Parlamentą vis dar iš esmės reglamentuojami nacionalinės teisės aktais, rinkimų kampanijos yra didžiąja dalimi nacionalinio pobūdžio, o Europos politinės partijos nepajėgia tinkamai vykdyti savo konstitucinių įgaliojimų ir prisidėti formuojant europinį politinį sąmoningumą ir reiškiant Sąjungos piliečių valią, kaip to reikalaujama pagal ES sutarties 10 straipsnio 4 dalį; kadangi nauja redakcija išdėstytas reglamentas dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo[7] suteikė tam tikro aiškumo šiuo aspektu;

I. kadangi per rinkimus taikoma vietų paskirstymo riba reiškia minimalią balsų, kuriuos politinė partija arba koalicija turi surinkti, kad gautų vietą teisėkūros asamblėjoje, procentinę dalį;

---

[7] 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014 dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo (OL L 317, 2014 11 4, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/oj).

J. kadangi Tarybos sprendimu (ES, Euratomas) 2018/994[8] numatyta, kad valstybės narės taiko 2–5 proc. vietų paskirstymo ribą rinkimų apygardoms, kuriose renkami daugiau nei 35 nariai; kadangi vietų paskirstymo ribomis turi būti užtikrinta valdomumo ir politinio pliuralizmo pusiausvyra;

K. kadangi 2018 m. reformos ratifikavimo procesas vėlavo, nes kelios valstybės narės neužbaigė būtinų ratifikavimo procedūrų tinkamu laiku prieš 2024 m. Europos Parlamento rinkimus;

L. kadangi kiekvienas ES pilietis turi lygias galimybes dalyvauti demokratiniame procese, kad būtų užtikrintas įtraukesnis rinkimų procesas; kadangi tik keli Europos Parlamento nariai (EP nariai) priklauso tautinėms ir etninėms mažumoms, kurios atitinkamose valstybėse narėse oficialiai pripažįstamos mažumomis pagal jų atitinkamas konstitucines ar teisines sistemas ir susijusias Europos Tarybos priemones; kadangi Venecijos komisijos ir Demokratinių rinkimų tarybos 2005 m. kovo 15 d. ataskaitoje dėl rinkimų taisyklių ir pozityvių veiksmų dėl tautinių mažumų dalyvavimo sprendimų priėmimo procesuose Europos šalyse pateiktos rekomendacijos imtis tam tikrų priemonių, kuriomis būtų užtikrintas sąžiningas atstovavimas mažumoms;

M. kadangi vykdant rinkimų procedūros reformą pagal SESV 223 straipsnio 1 dalį turi būti visapusiškai laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų ir paisoma nacionaliniams parlamentams suteiktų tikrinimo ir ratifikavimo prerogatyvų;

Pagrindinės išvados

1. primena, kad reikėtų toliau stiprinti judėjimą į priekį siekiant nacionalinių rinkimų taisyklių, susijusių su rinkimais į Europos Parlamentą, europeizacijos, visų pirma kiek tai susiję su prieinamumo užtikrinimu nepalankioje padėtyje esančioms grupėms, bendrais rinkimų sąrašų sudarymo terminais, dvigubo balsavimo prevencija ir Europos politinių partijų matomumo ir vaidmens rinkimų procesuose didinimu; vis dėlto primena, kad daugelis galiojančių dabartinio Akto dėl rinkimų į Europos Parlamentą nuostatų, t. y. proporcingo atstovavimo sistema, per rinkimus taikoma maksimali 5 proc. vietų paskirstymo riba ir draudimas EP nariams turėti dvigubą mandatą nacionaliniuose parlamentuose ir Europos Parlamente, įgyvendintos visose valstybėse narėse; tačiau mano, kad europinė visuomenė dar toli gražu nebaigta kurti ir kad reikia dėti daugiau politinių pastangų, kad ES taptų mažiau

[8] 2018 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2018/994, kuriuo iš dalies keičiamas prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimo 76/787/EAPB, EEB, Euratomas pridėtas Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (OL L 178, 2018 7 16, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj).

biurokratiška ir demokratiškesnė;

2. pakartoja, kad Europos Parlamento rinkimai ir toliau daugiausia vykdomi pagal nacionalines teisines ir institucines sistemas, kurios buvo rengiamos labai skirtingu Europos integracijos etapu; pabrėžia, kad šios taisyklės nebeatitinka svarbesnio Europos Parlamento vaidmens ir didesnių teisėkūros įgaliojimų, ypač įsigaliojus Lisabonos sutarčiai;

3. primena, kad Tarybos sprendime (ES, Euratomas) 2018/994 įtvirtintos tam tikros nuostatos, kurias valstybės narės arba privalo, arba raginamos įgyvendinti; atkreipia dėmesį į tai, kad kai kurios valstybės narės neįgyvendino neprivalomų priemonių ir kad kai kurias privalomas priemones tam tikros valstybės narės įgyvendino skirtingai, pvz., priemones, susijusias su dvigubo balsavimo prevencija; pažymi, kad dauguma Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2018/994 nuostatų tebėra neprivalomos; mano, kad ribotas šių neprivalomų nuostatų perkėlimas į nacionalinę teisę rodo, kad trūksta politinės valios įveikti nacionalinį pasipriešinimą ir įsipareigoti užtikrinti demokratinį procesą, geriau atspindintį europinį aspektą;

4. primena, kad galutinių rinkimų sąrašų rengiantis rinkimams į Europos Parlamentą sudarymo terminai valstybėse narėse labai skiriasi ir šiuo metu įvariuoja nuo 21 dienos iki 90 dienų, taigi kandidatams ir rinkėjams visoje ES sudaromos nevienodos sąlygos kalbant apie laiką, kuris jiems skiriamas kampanijai vykdyti arba savo sprendimui, už ką balsuoti, apmąstyti;

5. atkreipia dėmesį į tai, kad Europos viešosios erdvės sukūrimas ir politinės diskusijos, kurios peržengia valstybių sienas, ypač vykstant Europos Parlamento rinkimams, yra labai svarbios siekiant stiprinti ES demokratiją; pabrėžia, kad Europos politinės partijos yra pagrindinė tokių diskusijų skatinimo priemonė; mano, kad visuose balsavimo biuleteniuose turi būti pateikiamos kandidatų pavardės ir Europos politinės partijos, su kuria yra susijusi kiekviena nacionalinė partija, pavadinimas ir logotipas ir turėtų būti užtikrinamas tinkamas kandidatų matomumas vykdant rinkimų agitaciją internete, per televiziją ir radiją, plakatuose ir kitoje Europos Parlamento rinkimų kampanijose naudojamoje medžiagoje; mano, kad šios priemonės yra minimalus reikalavimas siekiant informuoti rinkėjus apie jų balsavimo europinį aspektą ir sudaryti sąlygas Europos politinėms partijoms atlikti savo vaidmenį pagal ES sutarties 10 straipsnio 4 dalį; mano, kad dėl šių priemonių Europos Parlamento rinkimai taptų skaidresni, būtų užkirstas kelias bet kokiam rinkėjų teisės būti informuotam apie politinių partijų sudaromus aljansų susitarimus vykstant rinkimams į Europos Parlamentą iškraipymui ir piliečiai galėtų sąmoningai balsuoti už politinę partiją, priklausančią frakcijai Europos Parlamente, kuriai jie teikia pirmenybę; apgailestauja dėl to, kad tai tik neprivaloma priemonė pagal Tarybos sprendimą (ES,

Euratomas) 2018/994, kuri iki šiol dar neperkelta į jokius nacionalinės teisės aktus;

6. primena, kad reikia toliau daryti pažangą didinant rinkimų proceso įtraukumą, siekiant užtikrinti, kad kiekvienas pilietis, nepriklausomai nuo jo padėties, turėtų lygias galimybes dalyvauti demokratiniame procese; atkreipia dėmesį į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse pagal nacionalines taisykles rinkėjams su negalia neleidžiama pakeisti jiems paskirtos rinkimų apylinkės į kitą, kuri geriau atitiktų jų poreikius, arba susipažinti su informacija apie rinkimus prieinamais formatais; pabrėžia, kad bet kokios kliūtys asmenų su negalia teisei balsuoti ir būti kandidatais yra nesuderinamos su įsipareigojimais pagal JT asmenų su negalia teisių konvenciją ir turėtų būti pašalintos siekiant užtikrinti prieinamumą visiems per visą rinkimų procesą;

7. pažymi, kad balsavimas paštu ir su juo susijusios papildomos priemonės nurodytos Tarybos sprendime (ES, Euratomas) 2018/994 kaip neprivaloma priemonė, kuria siekiama palengvinti prieinamumą asmenims su negalia; pabrėžia, kad, nors šis tikslas yra labai svarbus, balsavimas paštu taip pat atlieka platesnio masto vaidmenį užtikrinant lankstesnį ir įtraukesnį dalyvavimą rinkimuose; pabrėžia, kad garantuotos galimybės balsuoti paštu sudarymas visose valstybėse narėse būtų naudingas ne tik asmenims su negalia, bet ir piliečiams, kurie rinkimų dieną negali atvykti balsuoti į rinkimų apylinkę dėl ypatingų aplinkybių; mano, kad platesnio masto prieigos prie balsavimo paštu užtikrinimas padidintų dalyvavimą, ypač kalbant apie judžius ES piliečius ir jaunesnius rinkėjus, ir prisidėtų prie bendro rinkėjų aktyvumo didinimo;

8. primena, kad dviejų ES šalių pilietybes turinčių asmenų padėties klausimas dar neišspręstas, nes dviejų ES šalių pilietybes turintis asmuo vis dar gali būti automatiškai ir nesant prieinamos galimybės išbraukti iš sąrašo įtraukiamas į daugiau nei vienos valstybės narės rinkėjų sąrašus; pažymi, kad dviejų ES šalių pilietybes turintis asmuo, kuris buvo automatiškai įtrauktas į daugiau nei vieną rinkėjų sąrašą, tačiau balsuoja tik vienoje valstybėje narėje, kaip reikalaujama, gali būti laikomas nebalsavusiu kitoje valstybėje narėje ir dėl to jam gali būti taikoma ta tikra sankcija;

9. palankiai vertina Parlamento iniciatyvą iš dalies pakeičiant Aktą dėl rinkimų į Europos Parlamentą nustatyti balsavimo pagal įgaliojimą tvarką motinystės atostogų atvejais, kaip subalansuotą ir praktišką sprendimą siekiant remti EP narius, kartu užtikrinant atstovavimo tęstinumą;

10. pabrėžia, kad Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2018/994 dar neįsigaliojo, nes vienintelėje likusioje valstybėje narėje vis dar vyksta ratifikavimo procesas; pažymi, kad nors Vokietija ratifikavo Tarybos sprendimą (ES, Euratomas) 2018/994, Vokietijos rinkimų į Europos

Parlamentą įstatymas nebuvo iš dalies pakeistas, nes tol, kol 2 proc. vietų paskirstymo riba nėra privaloma pagal ES teisę, ji negali būti nustatyta Vokietijos teisėje;

11. atkreipia dėmesį į Komisijos kaip tarpininkės vaidmenį Parlamento ir Tarybos institucinėse derybose dėl naujo pasiūlymo dėl Akto dėl rinkimų į Europos Parlamentą reformos; mano, kad labai svarbu pradėti konstruktyvų dialogą su Taryba siekiant įvertinti 2022 m. Parlamento pasiūlymą ir padaryti pažangą; pabrėžia, kad pažangos stoką lemia ne techninės ar teisinės kliūtys, o valstybių narių politinės valios svarstyti Parlamento pasiūlymus trūkumas; yra įsitikinęs, kad šis pranešimas turėtų suteikti naują postūmį nedelsiant pradėti tarpinstitucines derybas dėl 2022 m. pasiūlymo, ir primygtinai ragina Tarybai pirmininkausiančias valstybes nares laikytis savo įsipareigojimų, grindžiamų lojalaus tarpusavio bendradarbiavimo principu;

Rekomendacijos

12. mano, kad rinkimų proceso skaidrumas ir galimybė gauti patikimą informaciją yra esminiai veiksniai siekiant didinti Europos politinį sąmoningumą ir užtikrinti pakankamai didelį rinkėjų aktyvumą, kad išrinktieji tikrai turėtų rinkėjų suteiktus įgaliojimus; pabrėžia, kad kandidatai turėtų turėti vienodas galimybes vykdyti kampanijas ir kad piliečiai turėtų būti iš anksto informuojami apie kandidatus rinkimuose į Europos Parlamentą; todėl pabrėžia, kad svarbu suderinti rinkimų sąrašų pateikimo visose valstybėse narėse terminus, kaip ne kartą prašė Parlamentas;

13. pabrėžia, kad labai svarbu sudaryti palankesnes sąlygas balsuoti Europos Parlamento rinkimuose ir užtikrinti, kad visi balsavimo teisę turintys asmenys galėtų pasinaudoti šia teise, sudarant galimybę balsuoti paštu arba pasitelkiant kitas papildomas priemones; ragina valstybes nares visiems piliečiams, įskaitant asmenis su negalia, užtikrinti vienodas galimybes gauti informaciją ir dalyvauti rinkimų procese, ypač tais atvejais, kai viešosios struktūros nėra visapusiškai prieinamos; be to, ragina valstybes nares užtikrinti asmenų su negalia teisę balsuoti ir kandidatuoti rinkimuose, įtvirtinant nuostatas, kuriomis siekiama suderinti balsavimo infrastruktūros, rinkimų apylinkių, rinkimų procedūrų ir medžiagos prieinamumą asmenims su negalia ir sudaromos sąlygos jiems balsuoti nepriklausomai ir slaptai; pažymi, kad prieinamumo reguliavimas išlieka tik valstybių narių atsakomybės sritis, ir ragina jas bendradarbiauti su asmenų su negalia organizacijomis, kad būtų įvertintos ir pašalintos teisinės ir praktinės kliūtys, trukdančios šiems asmenims dalyvauti rinkimuose tiek kaip rinkėjams, tiek kaip kandidatams;

14. ragina visas valstybes nares įgyvendinti visas neprivalomas priemones, įtrauktas į Tarybos sprendimą (ES, Euratomas) 2018/994,

visų pirma didinti rinkimų aljansų vykstant rinkimams į Europos Parlamentą, nacionalinių politinių partijų sąsajų su Europos politinėmis partijomis, Europos rinkėjų asociacijų ir kitų Europos rinkimų subjektų matomumą vykdant žiniasklaidos kampanijas, platinant vienodus balsavimo biuletenius, kuriuose aiškiai nurodomi Europos aljansai kiekvienoje valstybėje narėje, ir pateikiant nuorodas visoje kitoje rinkimų medžiagoje; mano, kad nacionalinės partijos ir rinkėjų asociacijos rinkimų kampanijos metu, kai taikytina, turėtų nurodyti (be kita ko, balsavimo biuleteniuose), kad jos yra susijusios su Europos politinėmis partijomis ar kitais Europos rinkimų subjektais;

15. ragina visas valstybes nares imtis konkrečių veiksmų siekiant suderinti kandidatavimo reikalavimus, kad visiems politiniams veikėjams būtų užtikrintos sąžiningos ir vienodos galimybės dalyvauti rinkimų procese, laikantis sąžiningos konkurencijos ir demokratinio pliuralizmo principų;

16. pabrėžia, kad Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2018/994 ratifikavimas visose valstybėse narėse tebėra privaloma sąlyga, kad šis sprendimas įsigaliotų; todėl ragina likusią valstybę narę pradėti ratifikavimo procedūrą;

°

° °

17. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.